

Вишиванка - не лише одяг, а й оберіг

Українська історія нерозривно пов'язана із вишивкою. Адже вишиваний одяг – це не тільки прикраса, а й оберіг. Тож про історію української вишивки, про особливості вишиванок Рівненщини, а також про те, як саме вишиті символи впливають на долю людини, говоримо із педагогом кафедри музичного фольклору РДГУ, етнографом, автором публікацій із традиційної культури України, збирачкою та виконавицею народних пісень Раїсою Цапун.

- Пані Раїсо, що символізує для українців вишиванка?

- Із давніх-давен в Україні вишиваний одяг – не просто одяг, а частина культури нашого народу. Українці завжди ставилися до вишиванки дуже шанобливо і трепетно. Українські жінки, вишиваючи одяг, вкладали у вишиття добрі помисли, свої молитви і почуття. Тому вишиванки стали символом краси, здоров'я, єднання зі своїм родовим корінням. Зараз можна купити вишиваний одяг, а раніше люди вишивали лише самостійно. І це мало своє особливе значення.

- Кожен регіон України має своє розмаїття вишивки. А які її символи популярні на Рівненщині?

- Навіть у кожному селі вишивка має якийсь свій авторський почерк. За орнаментом можна визначити, звідки родом власник сорочки чи рушника.

У нас на Рівненщині здавна сорочки не вишивали, а ткали. Цей давній вид мистецтва збережений і донині. Вже пізніше почали вишивати техніками «занизування», «заволікування», потім вже й «хрестиком».

Орнаменти, які використовувалися в давнину, були геометричними символами – ромби, лінії, трикутники, хрести. Вони мали своє значення. Вже потім на вишиванках почали зображувати рослинний та тваринний орнаменти. Й досі в моїй пам'яті вишиванки із Гоцанського району – дуже красиві птахи на рукавах, а із Зарічненського району – бджоли і собаки, особливо на рушниках.

- Скільки, в середньому, Вам потрібно часу, щоб виготовити вишиванку?

- Вишити можна дуже швидко, коли є натхнення. Зараз, якщо я хочу щось вишити, я довго продумую орнамент, виношую цю ідею. І тільки тоді, як кажуть, узгодивши зі своїм внутрішнім світом, приступаю до роботи.

- Наші предки мали вишиванку на щодень і на свято. Яка була відмінність між ними?

- Люди просто прикрашали свій одяг. Вони вірили, що вишивка оберігає від усіляких негараздів. Отож, найбільше прикрашали комір, манжети та рукави – робили своєрідне коло. Святковий одяг був яскравим, особливо на Рівненщині. Прикрашали вишивки червоними нитками. А, як наші предки казали, «буденки» були не такими яскравими, а стриманішими. Я знаю, що найкраще починати вишивати у четвер зранку. Потрібно з чистою душею поставитися до початку роботи, помолитися і благословитися на це дійство. Важливо підібрати якісну тканину, хорошу голку – рекомендують від початку і до завершення вишивки творити тільки однією голкою. Адже, вважається, що через вістря голки передається енергія людини.

- Чи має значення колір тканини, на якій вишивають?

- Чи має значення колір тканини, на якій вишивають?

- Так, має. Здавна у нас вишивали все на білій тканині. Білий колір чистоти і святості. Але зараз вишивають і на синьому, і на червоному, і на жовтому кольорах. Голвне – щоб все було доречно.

• Олександра Нагорна